

אלו טרפות פרק שלישי חולין

ס.א.

(א) [ע"ז, ג] [אפרס רש"ש, א] [שיך לעיל ע"ג, ב] [ג"ז שיך ש"ס, א] [עין חו"ס ש"ס ד"ה מה ארי כו' מ"ש בשם ר"ת, א] [ג"ז שיך לעיל ע"ג, ב] [תשנה, ח] [לקמן ס"ה, ט] [לקמן ס"ג, ט]

גשר. הוזכר בטמאים ודנין צנין אז הימנו דמה נשר מיוחד דלין לו אחד מכל הסימנין הללו וטמא אף כל שאין לו אחד מכל הסימנין הללו מין גשר הוא וטמא אצל עוף שיש בו אחד מכל אלו טהור וכל שכן שנים או שלשה או כולם חוץ מעופות המפורשים צפרשה שגזירת הכתוב הוא שאע"פ שיש בהן סימן טהרה כדאמר לקמן^(א) טמאים והאי אף לא מרבי אלא מין גשר דלין עוף טמא צעולם אלא כ"ד האמורין כאן וכדתינא לקמן^(ד) (ד' סג): לפיכך מנה הכתוב בטמאים ובהנך כ"ד אמרינן דאית בהו צבולהו סימני טהרה חוץ מן הנשר: **טורים.** מנה הכתוב לטהרה ומנה אמה דן צנין אז לכוין. ואע"ג דקשאו סיפא לרישא דרישא מנשר אפילו בחד סימן וסיפא לא מנשר עד דאיכא כולהו רישא דוקא וסיפא לקמן מפרש^(ט) לה: **פירושו.** לא נתפרשו הסימנין ממש בתורה אלא מדמנה תורין בטורין והני איתנהו בהו ומנה נשר בטמאין וצארבעה סימנין הללו הן חלוקין ש"מ הן הן סימני טהרה: **עוף הבא לפנינו בסימן אחד.** של טהרה טהור וכל שכן אם בא צנין או שלשה וצננד שיכיר בו שאינו מעשרים וארבעה הכתובים: **אם כן.** דמתורין ילפינן: **שאר עופות טמאין למה לי.** דכתבינהו והא לית חד בהו דליהו זיה כולהו ארבעה סימנין דהכי אמרינן לקמן^(ע"ז) דבעשרים מינייהו איכא ג' סימנים ובעורב תרין וצפרס ובעזניה חד: **ה"ג וילוף מינייהו מה הם טהור ולא אכלינן אף כל טהור ולא יוכל וכו"ש תרי וחד:** א"כ. דאפילו בתלתא נפקא לן מעופות המפורשין דלא מתכשר למה לי למיכתב עורב דלית ליה אלא תרי: א"כ

מה נשר מיוחד בו' אף ב' ביוצא בו טמא. פירש רש"י דהאי אף כל לא מרבינן אלא מין גשר שאין עוף טמא צעולם אלא כ"ד האמורין בתורה דקתני לקמן^(סג): לפיכך מנה הכתוב בטמאין והנך כ"ד האמורין דאיכא צבולהו סימן טהרה חוץ מן הנשר ואין זה ראייה דדילמא ה"ק לפיכך מנה הכתוב בטמאים משום דעל ידי כ"ד אלו וסימניהון נוכל להכיר כל הטמא צעולם אצל אם היה בא למנות וכן כי קאמר ולעופות אין מספר ופרין עופות טמאין כ"ד נייהו אלא לעופות טהורין אין מספר התם צני למימר אין מספר שנוכל להכיר על ידיהם כל האחרים ומשני דאין מספר לטהורים קאמר ושפיר קא מרבה הכא אפילו שאר מינין שאינן מין גשר: **א"כ עוף הדורס טמא.** וא"ת והיכי קים להו לרנבן הך מילתא וכי קניגי או צליטורי היו שצדקו כל העופות טהורים ואין שום עוף טהור דורס הא אמר לקמן^(ד) (ד' סג): דלעופות טהורים אין מספר ואי הלכה למשה מסיני הוא א"כ ל"ל דכתב רחמנא פרס ועזניה תרוייהו לא לכתוב אותם שדורס דממה נפשך חד מינייהו דורס שאין בכל אחד אלא

א"כ שאר עופות טמאין למה לי. כלומר אי אמרינן מה תורין דאית בהו ארבעה אף כל דאית בהו ארבעה ואי לית ליה ארבעה לא א"כ שאר עופות טמאין לבר מנשר ומפרס ועזניה ומעורב דכתב רחמנא למה לי דאית להו תלתא תלתא סימנים ואע"כ טמאין הא אמרינן וגמרינן מתורין מה תורין דאית בהו ארבעה ולא פחות אף כל עופות לישתרו בארבעה ולא פחות: אלא מדכתב רחמנא עשרים ואחד עופות. ש"מ דלא גמרינן מתורין: וילף מהתם. כלומר משאר עופות טמאין: התם כו' תרי מיבעיא. כלומר עורב אית ליה תרי סימנין ואף על פי כן טמא:

חד סימן של טהרה ואותו צבוח אינו צבוח בגמרא ו"ל דשמא קצלה היתה מימות נח שהקריב מכל עוף טהור וצדק את כולם ומסר לדורות שאין עוף טהור דורס אצל צפופים^(א) לא שייך למימר הכי דאין זה מין צפני עצמו אלא ודל צהמה כדאיתא בהמפלת^{(מדה ד' סג):} (ע"ה) **הדרום.** פי' צקונטרס שאוחז בצפורניו ומגביה מן הקרקע מה שאוכל וקשה לר"ת דהא אפילו תרגולת עושה כן ומפרש ר"ת דורס ואוכל מחיים ואינו ממתין לה עד שתמות כי השהה

דפרק אלו עוברין^(פסחים טו: א) המשא את בתו לע"ה כאליו כופתה לפני ארי מה ארי דורס ואוכל ואינו ממתין עד שתמות אף ע"ה מכה וצועל ואינו ממתין עד שתפייס וכן בסוף פ"ק דצ"ק (ד' טו): ארי צ"ה דרס ואכל פטור פירוש מחיים דהיינו אורחיה והוה שן טורף ואכל חייב פירוש לאחר מיתה דלאו היינו אורחיה והוה ליה קרן ופרין והא כתיב ארי טורף צדי גורמיו ומשני בשביל גורמיו שהן קטנים דרכו להמית ומחנך ללצחמיו בשביל לצחמיו: **א"כ שיש לו אצבע ויתירה וזפק וקורקבנו נקלף טהור.** בגמרא^(א) קתני בצרייתא ר"ג אומר כל שיש לו אצבע יתרה וזפק וקורקבנו נקלף דארישא סמך דתני כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס טהור ואתא למימר רבן גמליאל ואם אינו דורס ויש לו עוד שלשה סימנין צידוע שהוא טהור ואין לשון הצרייתא משמע כן ומפרש ר"ת כיון שיש לו ג' סימנין הללו של טהרה צידוע שאינו דורס וטהור וא"ל לצדוק בקימן של דריסה ויש ללמוד מתוך כך דהא דאמר לקמן בגמרא דג' סימנין הדרי צבולהו פי' צ"ט עופות ע"כ חד מינייהו אינו דורס דאי יש להם אצבע יתרה וזפק וקורקבנו נקלף א"כ אינו דורסין ויש להם ארבע סימני טהרה אלא אינו דורס חד מינייהו מהתלת וכן יש לדקדק מדקאמר בגמרא עוף הבא צב' סימנין טהור וטהור שיכיר עורב ועל כרחק חד מאותן שני סימנים אינו דורס דכל עוף הדורס טמא ומדלרין להכיר עורב אלמא עורב לאו דורס ושני סימני טהרה של עורב הדרי צבולהו י"ט עופות דסימן הרביעי דליתיה צ"ט עופות ליתיה אלא או צפרס או בעזניה כדמוכח בגמרא וא"ת ולמה ליה למנקט הכא כל ג' סימני טהרה בתרי מינייהו היה יכול לומר צידוע שהוא טהור כגון צאותו סימן דליתיה צ"ט עופות וסימן אחר עמו דתו ליכא לספוקי צבוח עוף טמא דנשר לית ליה שום סימן טהרה ופרס ועזניה לית להו אלא חד ועורב וי"ט עופות לית בהו אופן תרי סימני טהרה אלא חד מינייהו וכי תימא דלא הוה ידעינן מאי נייהו אותן סימני טהרה דליתיה צ"ט עופות והלא היו מכירין שלך כדאמר רבי יוחנן ט' לדידי חוי לי שלך וכו' לדידי חוי לי רחס ועציד שרקק וכן התנשמת שהיא צאות שבעופות וצפרק המפלת^{(מדה ד' סג):} קריא וקיפופא דעיניהם הולכות לפניהם כשל אדם והיינו כוס וינשוף והואיל ומכירין אותן ליצדקו בהן והיו יכולין להמיר עוף הבא לפנינו צאותו סימן רביעי שאין צבולין סימן אחר עמו דהשתא ליכא לספוקי צבוח עוף טמא וכן עורב היו מכירין כדאמר צפ' מפנין (שבת קמ"ב) מטלטלין את הלוף מפני שהוא מאכל לעורבים ומפרש התם דכל ישראל בני מלכים הם ולקמן לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו וצפרק השולח (גיטין ד' מה). אמרינן דאתא עורב ואמר עיליש צרח וצסוף פרק צמה אשה (שבת ד' טו): האומר לעורב צרח וא"כ לצדוק שני סימני טהרה דעורב וצאותן שני סימני טהרה דליתנהו צעורב ליתכשרו כולהו עופות וגם מתוך ההלכה יש קצת לצרר מדקאמר בגמרא והלא אנשי כפר תמרתא אוכלין אותה מפני שיש לה זפק וגצי סנונית לבנה קאמר והלא אנשי גליל אוכלין אותה מפני שקורקבנו נקלף אלמא הנהו צ' ליתנהו צעורב וכי תימא דמתניתין לאו כל שלשה סימני טהרה צעיר אלא או או קתני וארישא קאי דקתני כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס ויש לו אצבע יתירה או זפק או קורקבנו נקלף טהור אי אפשר לומר כן כלל שהרי הוכחתי דחד משני סימני טהרה של עורב היינו אינו דורס א"כ צאנו דורס וצאדין חד סימן דעורב היכי אכלי להו נישוש דלמא עורב הוא ונראה לפרש דכל עיקר משנתנו לא צאת אלא לאשמועינן ד' סימנין של טהרה וממילא ידעינן דצדוק דעורב היכי אכלי להו נישוש דלמא עורב הוא ליה בטרה: **א"כ נאמר פירושן מדברי תורה א"כ מדברי סופרים.** פי' צקונטרס מדמנה תורין צטורין והנהו איתנהו צבו ומנה נשר בטמאין וצארבעה סימנין הללו הם חלוקין ש"מ הן הם סימני טהרה וקשה לפי דקאמר בצמון וילף מפרס ועזניה א"כ נשר דכתב רחמנא למה לי השתא דאית ליה חד לא אכלינן דלית ליה כלל מצעירא הא אינטרין נשר לאורוי לן סימני טהרה ומיהו מפרס ומעזניה לחודייהו הוה ידעי דכל מה שפרס חלוק מתורין הייתי עושה סימן טהרה וצני שניהם הם חלוקין מתורין מכל ד' סימנין אצל קשה מתורין דקאמר דלא אלטרין למכתב אלא לקרבן הא צריכי למכתב משום דמינייהו ילפינן סימן טהרה ועוד אי לא כתיבי תורין ה"א איכא דד' סימני טהרה דהשתא ג' מהם יהו סימני טומאה שהיו צ"ט עופות ד' סימני טומאה וצננד חד ומיהו הכי לא הוה מצי למימר דהא פרס ועזניה ההו דאית ציה סימנא דלא הדר צבולהו לא יהא צו שום סימן טומאה שהוא ממש איכא מי"ט עופות אצל היינו יכולין לעשות כל סימני עורב סימני טומאה ונראה לפרש דס"ד שיש שום תורין מיותר לאורוי לן סימני טהרה לכך פריך ההו תורין למה לי דלאורוי לן סימני טהרה זה הייתי יודע מתורין דאתא לגופיה ומנשר ומשני דאין שום תורין מיותר וכולהו אתו לקרבן: **מה התם תלתא ו"א אב"ינן בו.** ה"מ לשנויי דהוה ליה י"ט כתובים הצאים כאחד אלא דעדיפא קא משני ומיהו קשה דזה הדבר עצמו היה רוצה ללמוד מתורין דתלתא לא אכלינן עד דאיכא כולהו וכיון דמשני אם כן שאר עופות טמאים דכתב רחמנא למה לי א"כ מאי הדר פריך וילף מהתם מה התם תלתא ולא אכלינן כו' וי"ל דפריך וילף מינייהו דצאותן ג' סימנין לא ניכול אלא בתרי מינייהו וצדוק דלית בהו אכלינן דהיינו תלתא דהא לא הוה ידעינן מתורין עד דאיכא כולהו ומשני א"כ עורב דכתב רחמנא למה לי דכיון שאיך מטהר אלא צנין סימנין ואחר דליתיה צ"ט עופות א"כ לעורב דלית ציה אלא תרי למה לי: וילף

מילתא וכי קניגי או צליטורי היו שצדקו כל העופות טהורים ואין שום עוף טהור דורס הא אמר לקמן^(ד) (ד' סג): דלעופות טהורים אין מספר ואי הלכה למשה מסיני הוא א"כ ל"ל דכתב רחמנא פרס ועזניה תרוייהו לא לכתוב אותם שדורס דממה נפשך חד מינייהו דורס שאין בכל אחד אלא

אלו טרפות פרק שלישי הולין

א) וקדשין כד. וש"נ,
ב) ז"ל בחדן, א) ויקרא
פ"ק טז.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה מכדי כ"ד
וכי' הבאין לפנינו ללא
מילתיה: (ב) ד"ה מהו
דמימא וכו' דלית ליה כלל
טמא הא שף:

מוסף רש"י

ושני כתובין הבאין
באחד אין מלמדו.
מלמא כתיב אחד וגמור
כולו מנייה (קדושין כד.)
מדהגר כתיב לאיך ולא
ילפא מחציה שמע מינה
דוקא הני קאמר (פסחים
מה).

ונילף מעורב. הוי מני למימר אס כן למינו למה לי:
מכדי כ"ד עופות טמאים הם. ובכולהו איכא ג'
סימני טהרה זר מעורב ואי אפשר דהאי דליתיה זכר
מנהי והאי דליתיה זכר עזניה נמי ליתיה זכר וכתב לן תרי זימנין
כל חד וחד דלא תיכליה זכר סימנא
והוה ליה ז' כתובים הבאים כחד
ואין מלמדן לשאר עופות הבאין לפנינו
דלא תיכליה זכר מהני תרי סימנים
וכיון דאין מלמדן מנא לן איסורא
דאיטריך נשר למשרייה כן פירש
בקונטרס וא"ת והא חכמי איטריך
נשר להמיר אותם סימן שלישי דליתיה
לא זכרם ולא זכר עזניה אלא זי"ט
לחודייהו דה"ל דאסור דהא השמא
מביעיה נהי דלא הוה אסרינן זכר
ועזניה משרי דהוה ז' כתובין הבאין
כחד כיון דליתיהו זי"ט עופות
מ"מ זכרותו סימן שלישי הייתי אסור
ואי ה"ל דליתיה שלישי הוה זכר
הוה ניחא דהשתא נמי הוה ז' כתובים
עורב וי"ט עופות ומינה זכרו הכי
לא קשה מידי דמיני יהי לא לאסור
זכרותו סימן שלישי דמי"ט עופות לא
ילפינן כלל לא זכר מנינו ולא זכר
דהוה ליה זי"ט כתובין הבאין כחד
ואין מלמדן ומסיק דחד מהני תלתא
דדרי זכרוהו אייתיה או זכרם או
זכר עזניה והרביעי ישנו זכריו נמנא
שסימן זה לא נאמר אלא פעם אחת
מהו דתימא דילף מיניה זכר דחד
עוף הבא בזימנין אחד זכר דחד
הסימנין הללו דהא לא ידעינן מאי

א"כ. דמעוניה זעין למילף למה לי דכתב נשר אלא מדכתביה ש"מ
לא תילף מעוניה ושאר עופות הבאים בזימנין אחד שאין מין פרס
ועזניה טהור דמנשר תילף דלית ליה כלל לא תיכול הא אית ליה חד
אכול וכ"ש תרי ותלתא חוץ מעוניה ופרס דלא תכשרינהו זכר ועורב
נמי אע"ג דאית ליה תרי לא תיכול
ושאר עופות המפורשין אע"ג דאית
להו תלתא לא דלהכי פרט זהו קרא
משום דלית מנשר להיתירא: **אלא**
טעמא דקפד רחמנא נשר. משום
הכי קים להו דסימן אחד טהור: הא
לאו הכי הוה אמינא לילף מפרס
ועזניה. דלא תכשריה בזימנין אחד:
אין מלמדן. דאי זכר סימן אחי
לאורוי ולמילף מיניה דנמנא ליכתוב
חד וליתא איך מיניה: **דאיכא בהאי**
ליכא זכר. אותו סימן שיטנו זה
אינו זה הלכך לאו שני כתובין
הבאין כחד נינהו דהא מילך נריכי
דאי כתיב פרס הוה אמינא בהאי
סימנא הוה דלא תיכול זכר בזימנא
דעזניה אכול להכי איטריך עזניה
ואי זכר עזניה פרס לא אחי מיניה
וכיון דתרוייהו נריכי הוה אמינא נילף
מיניהו דבזימנין אחד לא תיכול זכר
רחמנא נשר: **מכדי כ"ד עופות טמאין**
הן. ובכולהו איכא ג' סימני טהרה
זר מעורב ואי אפשר דהאי דליתיה
זכר ליתיה זכר מהני והאי דליתיה
זכר עזניה ליתיה זכר מהני וכתב לן
בההוא סימנא והוה ליה ז' כתובין
הבאין כחד ואין מלמדן לשאר עופות
הבאין לפנינו דלא תיכליה זכר
מהני תרי סימני וכוון דאין מלמדן

מנא תיתי לן איסורא דאיטריך נשר למשרייה: **סלתא הדרי זכרוהו.**
השגחה חרוזין זכרון כלומר כולן זין מין שיש לו שלשה דהיינו עשרים
מיניהו וזין עורב דיש לו ז' אותן ז' מאלו שלשה הן והרביעי
אינו ט' כחד מכל שלשה סימנין המניין החושים בהם וחד מהנין
שלשה איתיה חי זכרם חי זכר עזניה והרביעי ישנו זכריו ונמנא שסימן
זה לא נאמר אלא פעם אחת: **מהו דסימנא נילף מיניה.** לאסור עוף
הבא בזימנין אחד זכר מכל הסימנים הללו דהא לא ידעו מאי יהי
ההוא סימנא דאיכתב לחודיה למילף מיניה להכי אחא נשר למימרא הא
הוה דלית ליה כלל ט' הא עוף הבא בזימנין אחד טהור: ה"ג **אלא**
סורים דקפד רחמנא למה לי. הואיל ולא מיניהו ילפינן ואי לגופייהו
לא איטריכו דהא אפילו בזימנין אחד טהור: **לקרבן.** שהן לבדן
כשרים לקרבן ולא עוף אחר והאי דקתני להו תנא לעיל וקאמר
אף כל לא איטריך למילף מיניהו מידי סימני טהרה דהא בזימנין
אחד נפקא לן מנשר וכל שכן ז' אלא סימנא זעלמא אורי לן שאלו
הן סימני טהרה אותם שהנשר והמורין חלוקין בהן. ואית דגרסי אלא
מורין דקתני תנא למאי הלכתא ולא יתכן דהא א"כ מאי תירוניה דריב
עוקבא דקאמר לקרבן דמי איכא למימר אף כל מרבי מרגולין לקרבן
הואיל ויש בהן ד' סימנים והלא כמה פעמים שנה בהן הכתוב
ותניא בתורת כהנים יכול כל עוף יהא כשר לקרבן תלמוד לומר
והקריב מן התורים וגו' אין לך עוף כשר אלא תורים וזני יונה:

היא
זעריים זימנין ועוד יש לומר כל הסוגיא זעין אחר דמתחלה חישב פרס ועזניה ז' כתובים הבאים כחד כלומר משום דאי מיניהו ילפינן
לטמא סימן אחד א"כ לשתוק או מפרס או מעוניה ומחד הוה ילפינן דעוף הבא בזימנין אחד טמא וה"ה לחזירו וכי תימא חי לא כתב אלא
פרס הוה אמינא זכרותו סימן שיטנו זכרם אכול זכר עזניה שיש בו סימן אחר אמינא דליתיה סימן הוה חשוד חשוד וטהור זכרותו סימן
גרידא הא כיון דליתיה סימן הוה זכר עזניה וזי"ט עופות א"כ אינו חשוד לטהר זכר עזניה (הדדי) הוה טמא כל שכן
הוה זכר עזניה ולא היה צריך למכתב עזניה וילפינן לה מפרס אלא להכי כתביה למימר דהוה ז' כתובים הבאים כחד ואין מלמדן
ומשני דאיכא סימן אחד זכרם או זכר עזניה דליתיה זי"ט עופות והשתא לא הוה ז' כתובים דכי ילפת לטמא בזימנין אחד מלמדן סימן
שיש זי"ט עופות לא מני למימר איך דכתב רחמנא למה לי דאיטריך משום אותו סימן חדש דה"ל שהוא סימן חשוד יותר לטהר
דליתיה זכרם עוף טמא אכול מההוא ודאי שיש בו סימן חדש לא הוה ילפינן לטמא בזימנין אחד דא"כ אותו שיש בו סימן זכר עזניה
למה לי דליתיה חשוד יותר לטהר ומינה קשה דאי מלמד שיש בו סימן אחד של זי"ט עופות ילפת לטמא עוף הבא בזימנין אחד
לא ליכתוב כלל אלא סימן חדש והוה ילפינן מיניה דכל עוף הבא בזכרותו סימן טמא וכ"ש זכרם משאר ג' סימנין דלא מני זכר עזניה
ופי' הקונטרס עיקר עזניה קשה לפי' הקונטרס דלמה חשיב ז' כתובים אותו שסימן טהרה שלו מי"ט עופות ושכח מהנין ומה בכך
דילמא אחי ללמד על זכרם ועל כיוצא בו שיש לו אחד מג' סימני טהרה דטמאים דמי"ט עופות לא הוה אחי דכולהו כ"ט כתובים
הבאים כחד ולא דמו כלל לאותן היתרים על שנים הראשונים של זי"ט עופות דאע"ג דנריכי לגופייהו ט' דלא ילפינן מיניהו היינו
משום דאם איתא דילפינן מיניהו לא ליכתוב אלא חד ומשאר כולהו לישתוק אכול הכא מאי לישתוק חי לא כתב חד דליתיה זכרם
או זכר עזניה לא ילף מי"ט משום דהוה זי"ט כתובין הבאין כחד ואי כתיב חד דליתיה זכרם או זכר עזניה ולא כתיב מי"ט א"כ הוה אמינא
דוקא זכר סימן אסורא אכול שנים או שלשה שרו ולהכי נריכי תרוייהו ולעולם נילף מסימן היחיד דליתיה זכרם או זכר עזניה ולא דמי
כלל לאותם זי"ט גופייהו היתרים על השנים דהם שום כולם ואם איתא דילפינן מיניהו לישתוק מכולהו ולא ליכתוב אלא חד:
זכר

א) נראה דז"ל דהא דלמך
להי נמריי היינו הלכה למשה
מסיני ולפא פירכא.

אלו טרפות פרק שלישי הולין

סב.

עין משפט נר מצוה

רנה א מיי פ"א מהלכו
מאכלות אסורות
הלכה טו יח סג עשין
כב טו"ע י"ד סימן פב
סעיף ב:

לעזי רש"י

אישטורני"ל. זוריר.
ארונדיל"א. סנונית.
קוא"ה. קאק.
אשגרט"ד
[אישגרטני"ר]. לגרד.

רבינו גרשום

והוא שכיב עורב. כלומר
דאית ליה תרי וטמא: אמר
אמימר הלכתא עוף הבא
בסימן אחד טהור. כלומר
בעינן שלא יהיה דורס
ועוד ס' אחד שהן ב'
סימנין: הא דרב נחמן
מאי. כלומר דרב נחמן לא
בעי (א) אלא חד ס' שלא
יהא דורס. ואיבעית היתא
משום דפרס ועוניה לא
שכיב ביישוב כלומר פרס
ועוניה חד מיניהו לא דריס
ואף על פי כן טמא נומכל
מקום] כיון דלא שכיב
ביישוב עוף הבא בסימן
שאינו דורס טהור דליכא
לספוקיה בפרס ועוניה
לאפוקי הני דבתי דאוכמי
כלומר ההוי לדרבי הכל
אסורה. כל העופות

(א) נראה דל"ל דרב נחמן הא
ס"ל דלא לא היה בקי בן
ובשמותיהן עוף הבא בסימן
אחד טמא ואפי' אם הסימן
הוא דלא דריס.

בקי בהן ובשמותיהן. תרוייהו צעין דלא ליתי למטעי:
בסימן אחד טמא. הוה מני למימר טהור והוא שכיב
פרס ועוניה: **רבי אליעזר אומר** להביא את
הזוריר. זוריר הוא דפליגי רבנן עליה אכל מודו דלמינו אתא
לרצויי שאר עופות הדומין להן:

מפני שיש להם זפק. מפני
שקורקבנו נקלף משמע
דהנך סימנין לינתהו צעורב ורבי
אליעזר סבר דאפילו הכי אפשר דהו
מין עורב ואין לחוש אם אין שני
סימני טהרה של עורב ומינו שזין
ורבנן סברי כיון דאין שזין א"כ אינו
מינו וה"ר יתק צה"ר מאיר דק
צעורב שאנו קורין קורבי"ל בלע"ז
ומנא שיש לו אצבע יתירה חפק ומתוך
כך היה רוצה לפרש שמעתמא דהכא
והלא אנשי כפר תמרתא אולכין אותן
א"כ מכירין בהן שאין מין עורב ולא
מיימי טעמא דיש לו זפק לאפוקי
מעורב דעורב נמי יש לו זפק אלא
מפרש הטעם למה אולכין אותו
שרואין בו סימני טהרה שיש לו זפק
שהוא סימן טהרה וגם אינו דורס אכל
זה לא הולך לפרש דפשיטא דכל עוף
הדורס טמא וממילא מיימי ראהי
מדאכלי ליה א"כ מכירין בו שאינו מין
עורב וקשה לפירוש הריב"ם דאם
עורב יש לו אצבע יתרה חפק א"כ אין
קרקבנו נקלף ודורס ואי אפשר לומר
כן מדלמחר רב נחמן עוף הבא בשני
סימנין טהור והוא שכיב עורב ועל
כרחק חד מהנך שני סימנין אינו דורס
דכל עוף הדורס טמא ומדאיכא
לספוקי צעורב ש"מ דעורב אינו
דורס ואפשר דאותו שאנו קורין
קורבי"ל שיש בו אצבע יתרה חפק
כמו כן אינו דורס והוי מיי"ע עופות
אכל אם נתברר לנו שהוא רק כלומר
שמוציא הזרע דרך הפה א"כ זהו עורב
ודאי כדלמחר בחלק (ספאדין קס): שהוא
משלשה שמשו צביה ולקו ונטמן
לחוק ולפרש דה"ק בא צב' סימנין
טהור פירוש שאנו מוציין (ס) לשם שני
סימנין והשלישי אינו צב' דלית ציה
הוא דורס אם הוא דורס או לאו ואם נכיר שאין זה
עורב אין לחוש שמא דורס הוא שאין עוף בשני סימנים דורס אלא
עורב ומינו בלבד ואם היה דורס א"כ היה העוף טמא דכל עוף הדורס

היה בקי בהן. צפרס ועוניה וידוע מי קרוי פרס ועוניה: **עוף**
הבא בסימן אחד טהור. אם יודע שאין דומה להן ואין שמו פרס
ועוניה אכל אם שמו פרס חיישין שמא מינו הוא: **בסימן אחד**
טמא. שמא פרס ועוניה הם: **צב'** סימנים טהור. דנפקא ליה

היה בקי בהן ובשמותיהן עוף הבא בסימן
אחד טהור לא היה בקי בהן ובשמותיהן
בסימן אחד טמא בשני סימנין טהור והוא
שכיב עורב עורב ותו לא והתניא עורב זה
עורב למינו ר' אליעזר אומר להביא את
הזוריר אמרו לו ר' אליעזר והלא אנשי כפר
תמרתא שביהודה היו אוכלים אותן מפני
שיש להן זפק אמר להם אף הן עתידין ליתן
את הדין דבר אחר (ב) למיניהו להביא סנונית
לבנה דברי ר"א אמרו לו והלא אנשי גליל
העליון אוכלים אותו מפני שקרקבנו נקלף
אמר להם אף הן עתידין ליתן את הדין אלא
עורב וכל מין עורב אמר אמימר (ג) והלכתא
עוף הבא בסימן אחד טהור והוא דלא דריס
א"ל רב אשי לאמימר הא דרב נחמן מאי
א"ל (ד) לא שמעי לי כלומר לא סבירא לי מאי
איכא משום פרס ועוניה ליתנהו ביישוב אמר
רב יהודה עוף המסרט כשר לטהרת מצורע
וזהו היא סנונית לבנה שנחלקו בה ר' אליעזר
וחכמים אמר אמימר בחיורא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דשריא כי פליגי בדירוקא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כר"א
מר זוטרא מתני הכי בדירוקא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בדחיורא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כרבנן
דשרו בשלמא למ"ד בחיורא כרסה פליגי
היינו דקתני (ה) זו היא סנונית לבנה למ"ד
בדירוקא פליגי (ו) מאי זו היא סנונית לבנה
לאפוקי דבתי דאוכמתי אמר רחבה אמר
רבי יהודה תסיל פסול משום תורין וכשר
משום בני יונה דאציפי ותורין של רחבה
כשרין משום תורין ופסולין משום בני יונה
מתיב רב דניאל בר רב קמינא (ז) כל העופות
פוסלין

השלישי צודאי ולא צדקנו אם הוא דורס או לאו ואם נכיר שאין זה
עורב אין לחוש שמא דורס הוא שאין עוף בשני סימנים דורס אלא
עורב ומינו בלבד ואם היה דורס א"כ היה העוף טמא דכל עוף הדורס

טמא ועורב ומינו אינו שמכירו א"כ מה היה לו להיות אם היה לו שני סימני טהרה ושני סימני טומאה אלא ודאי אינו דורס ומי"מ לא נסתפקו
בתשעה עשר עופות הדרי כולהו תלתא סימנין כי נאמר דכולם דורסין והג' סימנים האחרים הוא שיש בהם ונפקא מינה לפי' הו' כפירוש
הקונטרס דהא דקתני כל שיש לו אצבע יתרה חפק וקרקבן נקלף צדוע שהוא טהור דארישא סמיך דכבר אשמועינן דכל עוף הדורס טמא
ולא כפירוש ר"ת ולא נתיב בג' סימנין הללו שום עוף עד שאינו דורס כי הג' הדרי כולהו ומינהו אין הלשון משמע כן דהא צב' סימנים משמע
שצדקנו שאין לו יותר דומיא דבא בסימן אחד דכולה שמעתמא דמשמע דצורר לנו שאין לו אלא סימן אחד דאי מספקא לן א"כ הוי ספק עורב
ומשמע דלא צעין שכיב עורב כשבא בסימן אחד וא"ת דלעיל משמע דסימן רביעי לא הדר כולהו דליתיה אלא או צפרס או צעוניה ולרבי
אליעזר משכחת לה כולהו סימני טהרה צעורב ומינו לפי פשט ההלכה דמשמע דזפק וקורקבנו נקלף שהם סימן טהרה זוריר וסנונית לבנה
וצעורב צ' סימני טהרה האחרים וא"כ צעורב ומינו איכא ד' סימני טהרה ובסמוך פסק הלכה כר' אליעזר ומשמע דהלכה כרבי חייא
ט' דלמחר עוף הבא בסימן אחד טהור לפי שאינו דומה לנשר ואסיקנא לדידיה דחד לא משכחת לה אלא צפרס או צעוניה ואפילו לפירוש
הריב"ם דלמחר שיעורב יש לו אצבע יתרה חפק ומי"מ כיון דרבי אליעזר חשיב סנונית מין עורב וקורקבנו נקלף כדקתני ומדרס נמי לא
דריס מדאכלי ליה אנשי אלמא משכחת לה כולהו סימני טהרה צעורב ומינו ונראה לפרש דצבי פליגי רבי אליעזר ורבנן דזפק
של זוריר קטן הוא וקורקבנו של סנונית לא מצורא לקלפה צדיים ולא חשיב ליה רבי אליעזר זפק וקליפה: **והוא דלא דריס.** פירש
צקונטרס כדמשכחת ציה סימן אחד מחוקיין ליה צטבור כל כמה דלא חזיין ליה דדריס וקשה אמאי טהור שמא עורב הוא שיש לו שני
סימני טהרה ועוד דמשמע דאי הוה פרס ועוניה שכיחי צישוב הוה מספקא דהו ואמאי כיון דמחוקיין בהו דאינו דורס ונראה לי דהוא
דלא דריס כלומר צאותו סימן אחד היינו דאין דורס (ט) דמו ליכא לספוקי אלא או צפרס או צעוניה ולא שכיחי צישוב אכל אם היה
דורס התנן עוף הדורס טמא: **אמר רבי יהודה.** היינו רבי יהודה סתמא ולפי שהיה רבו מוצהק קאמר רבי וי"מ דקאמר רבי
משום דספק ליה אי שמע מרבי יהודה תנא או מרבי יהודה אמורא והיינו דלמחר צעלמא (י) דייק וגמר שמעתיה מפומיה דרביה כרחה
דפומצדיתא דלמחר רחבה א"ר יהודה הר הצית סטיו כפול היה ואין נראה דא"כ הוה ליה למימר דלמחר ספק דגבירי ספק דאמימר רביה לעיל
צב"ק (י) גבי רבי יהודה ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל ועוד דכי מיימי המס ההוא דסטיו כפול היה הוה ליה לאתויי נמי הך
דשמעתין אלא היינו דיוקא לדידיה ממה שהיה אומר בלשון רבו ולא היה רוצה לשנות הלשון אע"פ שהוא לשון משונה דקאמר סטיו כפול היה
סטיו לפנים מסטיו והוה ליה למימר אטוונתיה היתה כדלמחר צב"ק דפסחים (דף יג: ושם): [וע"ע מוס' ציה יא: ד"ה אמרן:

(א) [ג"ל למינו]. (ב) [שורבין
קב: וש"י]. (ג) [ג"ל מאי
סנונית. רש"ל. (ד) גיטין פו:
פרה פ"ט מ"ג. (ה) [ג"ל
ממינו]. (ו) [ולקמן סה.].
(ז) [ב"א טס"ף: דגלוי].
(ח) [ויקרא י"ד. (ט) [שם].
(י) [ג"ל פסול. (כ) [ג"ל להם.
(ל) [ג"ל דמי. (מ) [וע"ע
מוס' צימות פ: ד"ה כי
פליגי]. (נ) [לעיל נט.].
(ס) [נדרכת לג.].

הגהות הב"ח

(א) גבי היינו דקתני סנונית
כג"ל ומצות זו היא נחמק: